

sız), s. 145; Mecdî, *Şekâik Tercümesi*, s. 111-114, 193-196; Kâtib Çelebi, *Cihannümâ*, s. 657; Enver Ziya Karal, *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı: 1831* (Ankara 1943), Ankara 1997, s. 96; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, I, 352; a.mlf., *Çandarlı Vezir Ailesi*, Ankara 1974, s. 1; W. M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası* (trc. Mihri Pektaş), İstanbul 1960, s. 91, 219, 234-235, 245-246; Tahsin Özalp, *Sivrihisar Tarihi*, Eskişehir 1960; *Eskişehir İl Yıllığı* 1973, Eskişehir, ts. (Uğur Matbaası), s. 47; Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I: Anadolu'nun İdari Taksimatı*, Ankara 1988, s. 74-76; Halime Doğru, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Sivrihisar Nahiyesi*, Ankara 1997; Orhan Keskin, *Bütün Yönleriyle Sivrihisar*, İstanbul 2001; *Kâmûsü'l-a'lâm*, IV, 2582-2583; Besim Darkot, "Sivrihisar", *İA*, X, 726-728; J. H. Kramers - [C. H. Bosworth], "Sivri Hisâr", *EP* (Ing.), IX, 691-692; Feridun Emecen, "Hudâvendîgâr", *DİA*, XVIII, 286; Halil İnalıcık, "Murad I", a.e., XXXI, 156.

İBRAHİM SEZGİN

SİVRİHİSAR ULUCAMİİ

(bk. ULUCAMİ).

SİY SERİYYESİ

(سرية السبي)

Hız. Peygamber'in Hevâzin kabilesinin Benî Âmir b. Sa'saa kolu üzerine gönderdiği seriyye (8/629).

Hevâzin kabilesinin önemli kollarından Benî Âmir b. Sa'saa yaz aylarını Tâif'te, kış aylarını hayvanlarını otlatmak için Necid'de geçirirlerdi. Medine'ye beş, Mekke'ye üç günlük uzaklıktaki Siy arazisi onların hayvanlarını otlattığı topraklar arasındaydı. Hız. Peygamber, 8 yılı Rebülevvel ayında (Temmuz 629) Şücâ' b. Vehb'in kumandasında yirmi dört kişilik bir seriyyeyi Siy bölgesindeki Benî Âmir b. Sa'saa'dan bir topluluğun üzerine gönderdi. Gündüzleri gizlenip geceleri yol alan birlik bir gece sabaha karşı düşmana âni bir baskın düzenleyerek çok sayıda deve ve koyun ele geçirdi. Bu sırada birkaç kadının da esir alındığı rivayet edilir. Seriyyenin gidiş dönüşünün on beş gün sürdüğü, seriyyeye katılan her kişiye ortalama on veya on beş deve düştüğü, taksim sırasında on koyunun bir deveye eşit sayıldığı kaydedilir. Olaydan kısa bir süre sonra Benî Âmir b. Sa'saa'dan bir heyet Medine'ye gelip Müslümanlığı kabul ettiklerini bildirdi ve esirlerinin iadesini istedi. Resûl-i Ekrem'in talebi üzerine Şücâ' ve arkadaşları paylarına düşen esirleri iade ettiler. Şücâ'nın payına düşen bir câriye kabilesine geri dönmeyip Medine'de onun yanında kalmayı tercih etti.

Kaynaklarda Siy Seriyyesi'nin niçin düzenlendiği hakkında bir açıklama bulunmamaktadır. Bazı araştırmalarda seriyyenin 4 (625) yılında Münzir b. Amr başkanlığında gönderilen yetmiş kişilik davet ekibinin Benî Âmir b. Sa'saa liderlerinden Âmir b. Tufeyl tarafından Bi'rîmaûne'de şehid edilmelerine misilleme olduğu ileri sürülmektedir (Özdemir, s. 93; Mahmudov, s. 350). Ancak seriyyenin sebebi, bu üzücü hadiseden daha çok Hevâzin'in bazı kollarının Hız. Peygamber'e karşı şiddetli düşmanlıklarını devam ettirmeleri ve fırsat buldukça müslümanlara zarar vermeleri olmalıdır. Nitekim Hevâzin kabilesinin özellikle göçebe hayatı yaşayan bazı kolları Hudeybiye Antlaşması'yla sağlanmış olan yol güvenliğini ihlâl ederek kervanlar üzerine baskınlar düzenlemekten çekinmiyorlardı. Bu durum karşısında Resûl-i Ekrem 6 (627-28) yılında Hız. Ali, ertesi yıl Hız. Ömer ve Hız. Ebû Bekir kumandasında seriyyeler göndermişti. Dolayısıyla Şücâ' b. Vehb kumandasındaki Siy Seriyyesi'nin de bozgunculuk çıkaran Âmiroğulları'nın cezalandırılması maksadıyla gönderilmiş olması ihtimali kuvvetli görünmektedir.

Hadis kaynaklarında Necid taraflarına düzenlenen, Abdullah b. Ömer'in de katıldığı ve bol miktarda ganimetin ele geçirildiği bir seriyyeden bahsedilmekte, adı zikredilmeyen kumandanın ganimeti her askere on iki deve olmak üzere paylaştığı, Medine'ye döndüklerinde Hız. Peygamber'in humusu aydırdıktan sonra askerlerin her birine birer deve daha verdiği ve kumandanı yapmış olduğu önceki taksimat sebebiyle sorgulamadığı ifade edilmektedir. Bu seriyyeyi Siy Seriyyesi olarak kabul edenlerin yanı sıra (İbn Hibbân, s. 317; İbn Kesîr, IV, 240) ayrı bir seriyye diye zikredilen de vardır (Zehebî, s. 476-477).

BİBLİYOGRAFYA :

Mûsâ b. Ukbe, *el-Megâzi* (nşr. Muhammed Bak-şîş), Rabat 1994, s. 263; Vâkudî, *el-Megâzi*, I, 6; II, 753-754; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, II, 127; III, 94; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), III, 29; İbn Hibbân, *es-Sîretü'n-nebeviyye ve ahbârü'l-hulefâ'* (nşr. el-Hâfiz es-Seyyid Azîz Bek v.dğr.), Beyrut 1991, s. 317; Bekrî, *Mu'cem*, I-II, 669-670; III-IV, 772, 1156; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, III, 63, 301-302; V, 154; İbn Seyyidünnâs, *‘Uyûnü'l-eser*, Beyrut, ts. (Dârü'l-ma'rîfe), II, 152; Zehebî, *Târîhu'l-İslâm: el-Megâzi*, s. 476-477; İbn Kesîr, *el-Bidâye*, IV, 240; Ali b. Muhammed el-Huzâi, *Tahrîcü'd-delâlati's-sem'iyye* (nşr. Ahmed M. Ebû Selâme), Kahire 1401/1981, s. 188-189; Makrîzî, *İmtâ'u'l-esmâ'* (nşr. M. Abdülhamîd en-Nümeysî), Beyrut 1420/1999, I, 336-337; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), III, 316-317; Şâmî, *Sübûlü'l-hüdâ*, VI, 225-227; Nüreddin el-Halebî, *İnsânü'l-uyûn*, Beyrut, ts. (Dârü'l-ma'rîfe), III, 198, 501; Hamîdullah, *İslâmî Peygamberi* (Tuğ), I, 488-489; a.mlf., "Huneyn Gaz-

vesi", *DİA*, XVIII, 376-377; Serdar Özdemir, *Hız. Peygamber'in Seriyyeleri*, İstanbul 2001, s. 93-94; Elşad Mahmudov, *Sebeup ve Sonuçları Açısından Hız. Peygamber'in Savaşları* (doktora tezi, 2005), MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 350.

LEVENT ÖZTÜRK

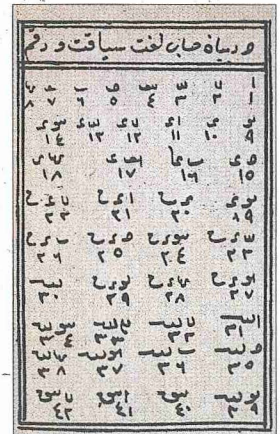
SİYÂKAT

(سياقت)

Osmanlı Devleti'nde idarî ve malî kayıtlarda kullanılan bir yazı türü.

Sözlükte "anlatım biçimi sözün gelişi, sözün kesintisiz birbirini takip etmesi; tarz, tertip, nizam" anlamlarına gelen siyâk kelimesinden siyâkat arşiv belge ve kayıtlarında okunması çok güç, girift, sanat özelliği taşımayan bir eski yazı türüdür. Siyâkatle yazılmış bir metnin ancak sözün gelişinden okunabilmesi sebebiyle bu adı almış olabileceği ileri sürülmüştür. Siyâkat yazısının oluşumunda devletin güvenliği, önemli bilgilerin gizli tutulmasının gözetilmesi yanında kayıtların hızlı yazılması ve olduğundan daha kısa yer tutması isteği ve ihtiyacı da etkili olmuştur.

Siyâkat yazısının Abbâsîler zamanında ortaya çıktığı, Selçuklular ve diğer İslâm devletlerinde kullanıldığı, İran yoluyla Anadolu'ya, özellikle İlhanlılar kanalıyla Osmanlılar'a geçtiği kabul edilmiştir. XIV. yüzyıl ortalarına ait bir İlhanlı malî belgesinin yazı stili, örneklerine II. Murad döneminde rastlanan Osmanlı tahrir kayıtlarının yazısına ve şekline çok benzer. Osmanlılar'da XV. yüzyılda idarî ve malî kayıtlarda görülen siyâkat yazısı, Fâtih Sultan Mehmed'in evkaf kâtibi Hüsâm-ı Rûmî ve Tâcizâde Câfer Çelebi tarafından iyileştirilmiş, resmî kayıtlarda yeni usul ve düzenlemeler yapılmış olduğu bilinmektedir (Âlî, s. 62).

Siyâkat rakamları